Ч. 92. (Для народу 16). Чернівцї, пятниця дня 30. цьвітня 1909 р. Річник XXV.

Передплата на „Буковину"
платна в Чернівцях:
в Австро-Угорщинї: на цїлий рік 24 кор., на пів року 12 кор., на чверть року 6 кор., на місяць 2 кор.
в Росиї: на цїлий рік 12 карбованцїв, на пів року 6 карб.
в иньших державах: на цїлий рік 40 фр., на пів року 20 франків.
Для міщан і селян буде виходити „Буковина" раз на тиждень під недїлю і коштувати буде на цїлий рік 4 К, на пів року 2 К, на чверть року 1 К.

Поодиноке число 10 сотиків.

Оголошеня коштують по 10 сотиків від одношпальтової стрічки або її місця дрібним друком (петіт). При кількоразових або при річних замовленях значний опуст.

БУКОВИНА

Орґан українськоі поступовоі партиї на Буковинї,
виходить що дня крім недїль і сьвят.

Редакция, адмінїстрация і експедиция
„Буковини"
в Чернівцях, ул. Петровича число 2.
Число телефону 176.
Адрес для телеґрамів: „Буковина", Чернівцї.

В справах редакцийних можна устно порозумівати ся що дня від 10—11. рано і 2.—3. пополудни крім недїль і сьвят.
Надіслане по 40 сот. від стрічки, при частїйших замовленях відповідний рабат. **Рекламациї** неопечатані вільні від порта. **Рукописи** звертає редакция лише за попереднім застереженем і залученем почтовоі належитости.
Циркулярі яко прилоги коштують по 2, 3 і 4 сотики від штуки.
Належитостий за анонси марками почтовими не принимає ся.

По зборах „Рускої Бесїди".

На збори „Рускої Бесїди", устроєні в сороклїтну річницю заснованя сего першого отже й найстаршого нашого товариства на Буковинї зібрало ся поверх двіста членів, межи котрими було на жаль лише кількадесять селян а найбільше з Волоского Банилова, де наші люди мусять тяжко бороти ся проти ворогів-румунїзаторів, що напосїли ся на то, аби волоским школами, касами і иньшими товариствами відобрати нашим людям їх рідну мову і держати їх в темнотї і бідї, бо чужою незрозумілою мовою годї навчити розуму, се можна зробити тільки зрозумілою рідною мовою народу. Із других руских сіл було не багато людий, а з многих ані одного. Сумний се знак байдужности, неохоти до просьвіти, Правда, годї вимагати, щоби люди з далеких околиць приходили хочби й на сьвяточні збори, як отсї були, але годї вже виправдати того, що з богатьох сіл ще не має „Бесїда" ні одного члена, хоч в них є школи а в декотрих навіть читальні. Ото по сих головних зборів „Руска Бесїда" не мала ніодного члена із 56 руских сіл, хоч лише в трох нема школи. А є ще 41 руска громада, де й доси нема читальнї. Ось імена тих темних кутів нашого краю, з яких ніхто не вписав ся в члени „Рускої Бесїди", де ніхто не дбає про яку-таку осьвіту народу. Такі села є Арджел, Берґомет над Прутом, Бурдеї, Валява, Вашківцї над Серетом, Вербівцї, Вителївка, Гавридівцї, Горошівцї, (Ґаврени), Ґербівцї, Ґоґолина, Давидівцї, (Данила), Джемине, Звиняче, Зеленів, Ізвір, Кабин, (Калинівцї, Купаренка, Калинівцї-Єнакія), Кондешти, Кирлибаба, Киселицї, Комарівцї, Конятин, Кулівцї, Лашківка, Легучени, Малятинцї, Мамаївцї нові, Маморниця, Мареничі, Меґа, Мосорівка, Остра, Петраші, Підзахарич, Плоска, Погорилівка, Путилів-Сторонець, Реваківцї, Рівна, Руспебоул, Селєтин, Серґії, Стебни, Суховерхів, Тарашани, Тораки, Усте-Путилів, Хлївище, Чорний Потік, Чумурна, Шипіт камеральний і Яблониця. (В громадах, яких імена надруковані розстрїленими буквами, є читальнї.)

Із усїх сих громад не приступив до „Рускої Бесїди" ніхто із селян, ба навіть ніхто з просьвічених людий, з інтеліґенциї. Чим се пояснити, як оправдати? Не вже хоч би в тих 50 громадах, де є школи, не найшло ся хоч по однїй душі, щоби цікавила ся просьвітою і записала ся в члени „Бесїди" хоч на те, аби єї книжочки давати старшим ученикам і ученицям до читаня? Чи всї сї школи не заохотили за весь час науки хоч по однїй людинї до читаня, до просьвіти-науки по окінченю школи? Се годї повірити, а треба приняти, що всему винна тільки наша байдужність і тому ждемо, що наше учительство в сих громадах змиє безпроволочно сю пляму зі своєї школи і що за короткий час не буде і одного села, де є школа, а де би не було хоч кількох, як не кільканацять або й кількадесять членів „Рускої Бесїди".

Філії „Рускої Бесїди" мусять подбати, щоби в названих громадах їхнього повіту всї читальнї віджили і прислали зараз вкладку (4 корони) до „Бесїди" на сей рік, а де нема ще читальнї, щоби єї заложено ще сего року. Се мусить доконче стати ся в протягу сего року. На се мусить напирати зі всїх сил головний виділ „Рускої Бесїди". Про се повинні подбати всї сьвітлїйші люди в сих громадах, до яких і відзиваємо ся сим: Пробудіть ся, просьвічуйте ся, читайте, учіть ся, бо горе непросьвіченому серед учених вовків, що жиють з темноти нашого народу!

Рада державна.

У вівторок 27. с. м. зійшла ся Рада державна у Відни. Правительство старає ся в сїй сесиї переперти закон про прилучене Босни і Герцоґовини до Австро-Угорщини, про заплачене Туреччинї 54 міліонів корон за Босну і Герцоґовину, торговельну угоду з Румунїєю, язиковий закон для Дальмациї і як вдасть ся то і такий самий закон для Чехії. Покищо жадна партия в радї державній не виступає остро проти правительства. Руский клюб стоїть як доси в опозициї, то є голосує проти предложень так званих державних конечностий, бо правительство ще доси не задоволило домагань руского народу в Галичинї. На першім засїданю забрав слово президент мінїстрів барон Бінерт висказуючи свою радість ізза уратованя мира. Головні заслуги в сїм поклав таки наш миролюбивий цїсар, за що належить ся йому зі сторони всїх щира подяка. Вірний союзник Австриї Німеччина причинив ся також немало до удержаня спокою. Опісля барон Бінерт розвинув програму діяльности ради державної і просив послів, щоби спокійною працею причинили ся до залагодженя так важних для держави справ.

Опісля прийшло під обраду руске нагляче внесенє посла Евгена Левицкого в справі по-

Завіщо.

(Нарис).

. . . „Сьпівайже їм мій голубе,
Про Січ, про могили,
Яку коли насипали,
Кого положили? . . ."

Т. Шевченко.

Давно се було.

Семя наша жила на селї. Я ще був малим — доперва пішов десятий рік. Була ще жива й моя бабуся.

Одного разу я пустуючи з своїм меньшим братом, зробив якусь шкоду, через що й мусїв цїлий день блукать поза уманю, жахаючись бабусиної пуги з довгого мотузка.

Був якийсь празничок і нїби крамовий а може й ярмарковий, гаразд, не памятаю, а тільки й досї не забув, що в той день старцї з самісїнького ранку до пізного вечера, одно й те знали, що швендали по дворах. . . Богато їх тодї наїхало, майже з усеї округи зібрались в наше село. Весь день тільки й чути було, як рипали ворота, гавкали собаки, ґеґали гуси та индики та пищали кобзи. . .

Стоїш бувало за хатнїм причілком, сховавшись від бабусї, обіпреш ся об свій тин та й стежиш за ними очима, як вони сновигають з хати в хату.

Ось рипнула фіртка в двір глитая Бондаря; се богатир і хазяїн на все село. . . Ввійшли два сиві, сиві дїди, бороди їх сягали аж до пояса, а на голові вже мало лишилось волося, але дивлючись на їх торбки, що висїли за плечима й по боках, та саженні герлиги, що мали вони в руках від собак, видко було, що сила в їх ще чималенька, бо й на обличчі вони були ще бадьорні. . . З великої нової хати чув ся регіт, сьпіви, вигуки. . . Чулось шумотїнє ніг. У Бондаря була бесїда; на їй гуляла вся його родина.

Старцї зупинились біля причільного вікна і стали лагодить кобзи до сьпіву.

. . . „Ой, як на славній Українї,
Та в славнім городї у Крилові,
Там стара жила удова. . ."

Почали вони відому думу про вдову і її трох синів, але не скінчили, бо в туж мить вийшов підпилий хазяїн і почав на їх гримати. Він тверезим надто не любив старцїв, а в повазї й зовсїм.

— А чого вам, га?! З погордним видом питав він їх, хитаючись на широко розставлених ногах.

Прийшли до пана господаря попрохати милостинї — мовили дїди вклоняючись.

Ах ви, волоцюги! Так вам дармоїди швендять по дворах, та не давять спокою добрим людям! . . Ах ви, ледащі, нїкчемні, не махали-б ціпом, так ви торби почіпляли та попідворітю собак дратуєте; ось я зроблю вашим торбам полегкість. . . Грицьку, а гов де ти?! А ну лиш спусти Бровка та Рябка хай вони трохи їх попльондрують. . .

І я бачив як старцї утїкали з того двору опадені лихими хазяйскими собаками. А в слїд їм аж лобом припадав до одвірка та реготав ся негостинний хазяїн. . .

Ось вони зайшли до хазяїна середних достатків і той витає їх фляшкою горілки і мягкими книшами з салом. . .

. . . Вже повертало на вечір і сонце на останку щиро обсипало своїм ясним промінєм і хатки білі з вишневими садками і криві вузенькі вулички та молодиць з купою дїтвори, що сидїли на призбах та перелазах і лузали насїнє; і старцїв з торбами . . . і все село Б..., що розкинулось на бугорчастому березї Днїпра і вилискувало своїми білими хатками при вечірньому соняшному проміню. . .

. . . Вже гаразд смеркло. . . Чудова весна на ніч впала на землю, мов любих дїток мати оповила вона її легким пахучим повітрєм чарівної весни. Вкрила, заколихала й приспала. . . Все дріма і земля і лист на деревах і вода, стала нерухомо. . . На вкруги з розкішних зелених городів, огороженних старенькими, низенькими тинами, з незмінними горщечками та макітерками, що понавішувані були на пакільцях так поетично оповитих зеленим, дебелим баделєм гарбузиння; між велитнями соняшними, що журливо позхиляли свої жовті голови — пахли гвоздики і васильки. . . Тиша чарівної ночи. . . Лише тихо тремтять листочки статурних тополів та кучерявих сріблястих осик — балачку ведуть між собою; та ще соловейко заливаєть ся на калинї. . .

Я стояв під вікном і все таки бояв ся йти в хату. . . Ось до мого уха долїтають якісь згуки. . , То на царинї гуляють парубки з дївчатами. Я наважуюсь і йду туди. . .

На пагорку під млином сидїв старий бандурист і грав на бандурі „дудочки". Молодь завзято

ділу міністерства для Галичини на руске і польске. Внескодавець вказав на то, що доси галицке міністерство служило лише Полякам, що галицкий міністер був завсїди Поляком і заступав ся лише за Поляками а ділав на некористь Русинів. Тому Русини домагають ся, аби то міністерство для Галичини або зовсїм скасувати, або поділити так, щоби Русини мали свого міністра а Поляки свого. Президент міністрів барон Бінерт каже, що тільки цісареви пристоїть право іменувати або відпускати міністрів і що ніхто не може ограничати се право. Галицкий міністер земляк — по думцї барона Бінерта — заступає інтереси цїлого краю, отже і Русинів. — Голова польского „Кола" посол Ґломбіньскі противить ся в своїй бесїдї внескови посла Левицкого і заявляє, що галицкий міністер не є міністром Поляків, а є він міністром для задоволеня потреб Галичини.

Іменем руского клюбу збиває посол Олесницкий виводи міністра Бінерта і п. Ґломбіньского. Галицкий міністер є виключно польским міністром для охорони польских домагань і для збільшення польского панованя в Галичині. Русини протестують проти того, що держава віддала їх в руки Поляків. — Опісля говорили ще кілька послів, Німець Страньскі, соціялдемократ Реннер, який казав, що його партия буде голосувати за руским внесенєм, Поляк Ґерман, і Чех Шілінґер, який казав, що цїлий славяньский союз, то є Чехи, полудневі Словяни і галицкі кацапи, будуть голосувати проти руского внесеня. От маємо братів Славян тай таки наших зрадників кацапів, що приносять лише шкоду рускому народови. По промовах ще кількох бесїдників відкинено внесенє Русинів.

На засїданю в середу міністер скарбу Білїньскі предложив законопроекти: в справі зміни постанов про податок від горівки, в справі підвисшеня податку від пива і в справі нового управильнення передачі державних фондів до кравевих. Міністер звертає ся проти закиду, що правительство сими законами хоче здобути гроша для заграничної політики. Заграничнa політика коштує 12 мілїонів корон. В буджетї приходи зростають щорічно о 100 мілїонів корон, а видатки о 165 мілїонів, так що властиво завсїди є недобір.

Що чувати в сьвіті?

Новий султан в Туреччинї.

Революция в Туреччинї вже покінчила ся в некористь султана та его прихильників. Молодотурки, борцї за свободу і права простого народу, хоронителї конституциї, з'єднали для своїх ідей війско і велику часть населення і пішли силою на Царгород. Столиця піддала ся їм майже без опору і сейчас очищено султаньскі двори від его прихвостнїв, яких по більшій части арештовано. Довго тягла ся справа з усуненєм султана з престола, війско а головно его проводирі проволїкали порішене сего питаня і заявили, що їм ходило головно о придушене заворушень в державі. Скидати султана мають право, як они заявили лиш законодатні тїла в державі, як парлямент, правительство і т. д. Тому полишили они скинене султана национальній радї, яка підчас послїдних подїй в Царгородї управляла властиво державою і залагоджувала всї біжучі справи. Тож ся национальна рада ухвалила скинути дотеперішного султана а проклямувати нового, его брата Решада, який назве себе Могамедом V. Сю ухвалу приняв султан з дуже великим пригнобленєм і рішив ся підчинити ся волї народу, кажучи, що вже така ему доля судила ся. Его палату перетрусено, віддано ему его маєтки і з маленькою дружиною близьких ему осіб перевезено до Солуня, де его вигіднїйше стеречи. 101 вистрілами з гармат оповіщено в столиці, що на трон вступив новий султан. А дотеперішний султан, заступник старого панованя, самоволї та понеханя прав народу, мусить тепер приглядати ся, як на его місци засїдає его брат, що спрняє розвиткови культури в Туреччинї, чоловік, який виобразував ся на европейских взірцях, якого панованє відновить сили Туреччини і зближить еї до европейских сусїдів. Уступили її дотеперішні міністри, а на їх місце іменовано иньших, між ними навіть одного християнина. Аж тепер може пічне ся в Туреччинї, в тій державі вічної неволї та доптаня прав людскости, нове житє, в якім і народ зможе обізвати ся за свої права і в своїх справах сам рядити.

Таж то неможливо, щоби одна держава задержала лад, який панував ще перед столїтями, підчас коли у всїх сусїдних державах народ вже давно прийшов до значіня. Уступленєм султана паде послїдний стовп самодержавя в Европі.

Перзи проти Росиї.

В Перзиї, яка граничить з полудневими азиятскими краями Росиї, вибухла була революция, яка віднесла по довгих борбах цїлковиту побіду над шахом. Шах обіцяв ся дати конституцию. Та Росиї не по нутрі, і тому она вислала своє війско до Перзиї. Се обурило дуже перске населене і вже проявляє ся велике заворушене проти того, щоби Росия вмішувала ся в справи чужої держави.

Радикальні напасти.

Даруйте, панове читачі, що ми замість важнїйших справ, яких у нас без ліку, мусимо писати про радикальні напасти, і на те тратити час, труд, папір і чорнило. Але годі мовчати на всї клевети радикалів, бо не один подумає, що воно таки правда, коли ми на них не обізвемо ся. Не будемо розбирати голословних клевет, які містить „Громадянин" і его галицкий брат „Громадский Голос", ба навіть поміщує Київска „Рада", що наші провідники вороги мужиків, бо ви панове громада, знаєте ліпше наших послів і тих провідників народу, на яких накидує ся такий Майданьский чи навіть Герасимович, або поміщує дописи ґазета „Рада", що навіть не знає, чи є край Буковина, бо в неї Чернівцї у Галичинї. Ми й не думаємо запускати ся в суперечку з ними, бо горбатого і могила не направить; хочемо тільки коротенько сказати, кілько правди на тім, за що радикали напастують наших людий, подаючи нїби факти.

Ото „Громадянин" плаче а властиво рад, що виділ кравевий відобрав продажу соли Михайлови Князькому у Вашківцях, але не каже, чому. Отже ми скажемо вам, що тому, бо Князький відступив ту продаж Жидови за 10 сотиків від сотки гусок соли і не турбував ся дальше продажию, через що пішли скарги до кравевого виділу на брак соли. Отже управа продажи соли, на якої чолї стоїть посол Лупу, відобрала Князькому продаж і аж заходом посла Стоцкого удало ся, що лишили Князькому одну часть громад, за що тепер Князький віддячує ся ще напастями в „Громадянинї". Ось так має ся річ, сам Князький завинив, сам відпускає продаж Жидам, а відтак ще має лице нарікати на Жидів, на виділ кравевий, ба ще й на поступову партию, як коли-б наша партия мала більшість і верх у виділї або в кравевій управі продажи соли. Скажіть же, люди добрі, чи не напасть се з боку радикалів і то безпідставна і безлична?

Далї напастує „Громадянин" поступовців за те, що кравевий виділ, де на 5 членів є один др. Стоцкий, відкинув рекурс Вашківских людий проти того, щоби зорати толоку на будову школи. При тім „Гром." замовчує, що так само відкинено й рекурс Поляків і Жидів, що хотіли, аби виорати цїлу толоку.

Мовчить і про те, що толока після ґрунтових книг і, як доказують сьвідки, належить цїлій громадї, а не тільки нашим людям. Промовчує й те, що ту третину толоки мають відпустити на оранє з вільної руки лише хліборобам. Все те промовчує „Громадянин" умисно, аби тілько оклеветати поступовців. Радикалів не обходить нїчо закон, який приписує, що громадскі видатки належить покривати насамперед з громадского маєтку а, як аж того не стане, з репартициї. Радикалам байдуже, що із виораної толоки буде нашим людем-хлїборобам більша користь як із голої толоки. Отсе все одно нашим розумним радикалам, що все горлають про поліпшенє долї народу, бо їм конче напастувати одинокого Русина, що засїдає у ворожім нашому народови виділї кравевім, який без того Русина міг був після права позволити виорати цїлу толоку; бо-ж знана річ, що волоскі члени виділу, Вольчиньский і Лупу, де можуть, там роблять на збитки і на шкоду Русинів.

Трету напасть написали радикали на нашого члена кравевого виділу за те, що Волох Вольчиньский перепер у виділї кравевім письмо до всїх пожарних товариств, отже до „Січий", в вкім то письмі приписано, які викази мають пожарні товариства подавати кравевому виділови, коли хотять

обхоплює її ногами обутими в сапянцї... Юнацтво гуляло, вихожувало свої молоді сили.

Як тепер бачу все то: ось коло розступилось і в середину увійшов козак... Се був статурний парубок, дужий в руках, широкий в грудях... Мав гарну вроду і зодягнений як лялечка. На голові його була висока сивих смушків шапка; гнучкий стан обхоплював чорний жупан... По верх жупана був тричи обведений широкий зелений шовковий пояс... На ногах взуті червоні сапянцї з китицями спереді, як колись носили Запорожці. Се був дукарский син — Хома Карабут... Він якось зневажливо з горда озирнув всю молодь своїм гострим поглядом і звелів бандуристі грати козачка. Як тепер чую його дзвінкий, чистий приємний голос.

— Грой діду — сказав він — та тільки знай як грати!..

Дід Юхим нічого не сказав і заграв. Хома пішов в танок... Я був ще хлопчиско, але не міг байдужно дивитись на сей танок, він мене вабив до себе. — Я втопив очі в козака і впивав ся його танком... Се було щось чудово невимовне: парубок літав в повітрі не черкаючись землї, таким він тодї легким був, але коли треба було бити гопака, то здавалось, що в його ногах були сотні пудів; земля гула під ним... Я бачив що не лише я один любував ся ним, а навіть вся молодь, все юнацтво стояло й дивилось мов зачароване... Танок скінчив ся. Хома задоволений сам із себе відійшов на бік і зачав жартувати з дівчатами...

Було вже пізно... Прокукурікали вже другі півнї... Я чую як мене скрізь шукають, кличуть, але мовчу, бо менї так не хочеть ся, йти до дому, та ще тодї, як бандурист лагодить ся сьпівати... Ось дід поважно повів головою, взяв рукою за бандуру і струни заговорили, заридали... Юнацтво змовкло, прервалася балачка, затих регіт; завмерло повітре... Затихли всї, лише й чути згучні живі звуки з мертвої бандури...

Линуть вони на простір і тихі і сумні, чують ся в їх сльози, скарги і покірливість лихій доли... Але ось залунали сьміливі і грізні акорди, вони зборони тихий сум; вони властиво наповнили вечірнє повітря... Виривають ся на простір і линуть горді, високо... високо... далеко за хмари, як буцїм вони найдуть там собі відгомін на свою болючу скаргу... А через хвилину безсилі, обдурені в своїх надіях падають у низ; знов сумують, тяжко тужать і скаржуть ся й скаржуть ся...

„Зібрали ся всї бурлаки
до одної хати,
тут нам любо, тут нам мило
з журби засьпівати!"...

І справді бандура плакала і сьпівала в купі... „Грай же котрий на бандуру"... Заводив баритон.

„Сумно так сидїти"...

Підхоплювали тенори.

„Що дїєть ся на Вкраїнї?"... Зливались в тяжкому питаню всї струни в купу.

„Чиї ми дї... і... і... ти?!"...

Високо, високо заводив тенор; і потім всї струни раптово підхоплювали його, нїби питають одна в одної „чиї вони дїти?"...

„Що дїєть ся тепера,
Що буде потому?
Окрім Бога единого
Не знати нікому"...

Виливалась далї пісня з тяжким ридаєм і невимовною мукою, і погляд слухачів згоджував ся з сим... Бандура стихла, бандурист замовк, а потім з силою, раптово вдарив сухими пальцями по струнах і ті грізно заговорили...

„Гей, царице Катерино,
Що ти поробила?...
Степ широкий, край веселий
Тай запапастила.

І в сих останних звуках була така скарга, така болюча турбота, що здавалось весь сьвіт плакав з кобзарем і хором над такою зрадою...

„Гей, царице Катерино,
Змилуй ся над нами:
Верниж наші степи, луги,
З темними гаями"...

Тут вже чулось благанне і сльози всеї поневоленої Вкраїни і вкупі з сим якась безнадійність на щасте і долю...

„Граф Потоцкий, вражий пане,
Вражий же ти сину;
Занапастив Польщу, Литву
А Богдан Вкраїну"...

Грізно кидали струни зрядникови слова проклонів; і чулось в їх співчуте всім пригнобленим нациям і згода йти рука об руку на велику боротьбу за здобуте волї.

„Ой Богдане рідний батьку"... якось сумно і ніжно починає баритон, а за ним підтягує і сам бандурист.

„Вражий же ти сину!"...

діставати запомоги. Хто не хоче робити тих виказів, най їх не робить, на се нема силуваня. Та „Громадскому Голосови" ходить о те, аби пустити клевету на поступову партию, тому чипає ся й брича.

Ось тілько правди на отсих радикальних на пастях. Судіть же самі здорові, чи радикали не чіпають ся нас як пяний плота! І на такі безпідставні злобні напасти мусимо відповідати в інтересі правди. Ось бачите, на що треба у нас партий, аби радикали писали на поступовців клевети, на які конче відповідати, на що йде марно час і труд на шкоду нам а на радість ворогам!

ДОПИСЬ.

Відповідь учителеви-Січовикови.

В числі 64. „Буковини" помістив я допись про борбу, котра провадить ся межи поступовою і радикальною партиєю а при кінци поставив питане до „Громадянина" як органу радикальної партиї „чому наші Січи" і тепер під проводом радикалів як слід не розвивають ся, а в послідних часах рух тих Січий майже цілковито притих.

Ся моя допись в „Буковині" обурила учителя Січовика так дуже, що він помістив допись в 13. числі „Громадского голосу", в котрій напав мокрим рядном на провідників поступової партиї, якоби вони спиняли розвій буковиньских Січий і що сї патріоти хотять, щоби „Громадянин" взяв „Січи" в оборону, а тодї патріоти і засьпівають: Ви такі, провадите політику по Січах, отже краєві власти повинні порозвязувати Січи.

На сей закид пана учителя-Січовика мушу сказати, що або сей панок не обзнакомлений як слїд з поступованем наших проводирів супротив Січий, або взяв собі за засаду в злобний спосіб чорнити а в конець закидувати нашим патріотам тот цїлком не оправданий намір, якоби вони хотїли в порозуміню з правительством порозвязувати Січи.

Я не стану тут широко розводити ся, над виводами пана учителя-Січовика. а скажу лиш коротко, що его твердженє не згоджує ся з правдою, бо наші патріоти і тепер коли „Січи" під проводом радикалів, не є їм ворожі і старають ся в кождий спосіб по змозї о розвиток сих інституций, а що такі радикали-Січовики більше шкодять сим товариствам може сей панок з отсего випадку переконати ся.

Одна „Січ" котру провадить від 3 літ молоденький радикал дістала розуміє ся за попертем пана віцемаршалка Стоцкого підмогу 100 корон з виділу краєвого.

Начальник громади дістав ті гроші переказом почтовим для передачі Січи, повідомив кошового, щоби той виставив поквітоване, а начальник видасть єму гроші. Кошовий знов жадав від начальника вперед видачі єму грошей а потому він дасть єму поквітоване, що розуміє ся начальник не хотїв і не міг зробити. Тогди начальник не хотячи шкодити Січи зложив гроші в райфайзенцї як депозит. Кошовий замість видати в короткій дорозї поквітоване і взяти гроші уперто не хотів того зробити. Так то тривало кілька недїль аж в кінци дістав начальник наказ зворотною почтою звернути або поквітоване або гроші Видїлови краєвому. Жаль було нам ті гроші з каси звертати, але тут нїчо більше не помогло і хто тут винен?

Над дальшими виводами учителя-Січовика не буду розводити ся, а зверну лише єго увагу прочитати в 1. числї „Камінярів" допись „Обєктивного" під заголовком „Борба між українсько-поступовою і радикальною партиєю а українське учительство на Буковині", то чей той панок признасть як на дальше буковиньске українське учительство, до котрого і він належить, поступами повинно. Лишім ми остаточно вичисляти гріхи і похибки наших патріотів і провідників, котрі сегодня можуть похвалити ся більше роками своєї працї на народній українській ниві, як учитель-Січовик роками житя. Що делеґати поодиноких Січий взяли участь в вправах, аранжованих радикалами, то не може на ще з того твердити, що то виключна заслуга радикалів, бо не тілько що посли-поступові виєднали на се запомогу, але й богато причинили ся і инші поступовці в той спосіб, що з своєї власної кишенї підперли материяльно учасників.

Я в моїй дописи в „Буковині" не обкидав болотом радикалів, як се учитель Січовик в „Громадскім Голосі" стріляє затроєними стрілами в поступовців і тому позволю собі тепер відповісти на моє, в згаданій дописи поставлене питанє. Послідні літа стали такі тяжкі і не виносимі для українського народу, що не знаю, чи найде ся чоловік, котрийби сказав, що нашому народови добре жиє ся. Коли так тяжко нашому народови жити, то сьвятим обовязком нашої інтелїґенциї (чи то поступової чи радикальної) най буде, придумувати способи, якими би можна то лихо усунути. Щоби сї способи до усуненя тої біди були правдиві і нехибні і принесли нашому народови остаточно добробит і поліпшенє єго долї, треба щоби їх сам поневолений нарід віднайшов, бо лиш він найлїпше знає, де єму та біда долягає. Дальше, щоби там міродайні сфери як і провідники народні того голосу послухали, треба до того орґанїзациї народної, котра мусить починати ся від поодиноких громад, а щоби наш нарід міг істнувати і розвивати ся, щоби єго стремліня увінчали ся успіхами, щоби в конець наш нарід був в силї думати про висші форми товариского житя і культурного поступу, мусять передусїм бути заспокоєні єго елементарні так тїлесні як й душевні потреби. Значить що першим услівєм суспільного житя народного є зорґанїзована продукция себто витворенє тих безчисленних матеріяльних дібр, що служать до поживи, убраня, мешканя, наук і т. и. На таку продукцию, складає ся кілька чинників як: урожайна земля, скарби в копальнях, води і фабрики, робітні і ріжнородні машини а також і гроші. Але найважнїйшим чинником тої продукциї то безперечно, — „праця людских рук і голов" а ті чинники у нашого народу як раз не витворені, функционують майже противно, або радше сказавши односторонно. Коли наш нарід по більшій части знеможе ся і упадає від ручної працї, одиниці, що відвикли від тої працї заклавши руки в кишені, визискують і розпоряджують після вподоби тою кервавицею нашого народу своєю головою. Із сего виходить, що треба доклaсти всіх сил, щоби наш нарід сам був паном і сам розпоряджав добутками-продуктами працї рук своїх. До того поклали наші провідники уже тривкі підвалини заснованєм кас, читалень, торговельних спілок, Січей і т. и. а нашою задачою най буде на тих підвалинах збудувати тривку і не похитну народну сьвятиню, укувати ланц, що має звязати весь наш український нарід в нерозлучну цїлість, злучити поодинокі вогнива старанно до купи, щоби ворог не міг їх розірвати, а се удасть ся нам лише тогди, коли наш нарід пічне не лише руками але й головами працювати.

Для пояснення сих моїх виводів, скажу, що я придивляв ся дуже докладно тим нашим щирим патріотам заснованим товариствам і прийшов остаточно до переконаня, що ті всї чинники конче звязати одним нерозривним ланцом, бо одно товариство без помочи другого не зможе увільнити наш нарід цїлковито з єго нужди, доводів на се безліч. Приміром грошеве товариство себто наші райфайзенки є лише одним вогнивцем ланцуха, котре конче скувати б з вогнивцем торговельних спілок а се знов з вогнивцем молочарскої спілки, сї дальше з вогнивцем читалень і Січий і так далї, доки і послїдне вогнивце не скуємо в той ланц, котрий по моїй думцї звяже наш нарід в одну непоборину силу, а до здїйснення сего треба лише згоди всїх партий і невсипучої працї, бо згода будує а незгода руйнує.

Надучитель-Січовик.

Вже грізно, з стогоном підхоплюють тенори;
„Нащо віддав оттим панам
Милую Вкраїну?!"...

Завдає питанє вкупі з струнами бандури, вся занедбана Україна...

Всї були стурбовані, пригноблені... З сліпих очий бандуристи капали до дому сльози...

Тихо, тихо, парубоцтво замерло... Аж ось зачув ся якийсь тихий шелест, галас і... валка соцьких з урядником на чолї витвнулась зза вітрика і оточила гурт. — Чого зібрались?! гримнув урядник і замахнув ся канчуком на крайнього парубка: — Разойдітсь!!...

— А тобі що за діло? хтось грізно запитав урядника штовхнув його в бік.

Урядник розлютував ся!

— Що се, бунт? га?!... скрикнув він: — Хто се тут верховодить?... А, се ти?!... Забачив він бандуриста. — Тобі хто дозволив грати в моїм селі.

Бандурист нічого не відмовив і осьміхнув ся...

— А так ти сьмієш ся!? Так отже тобі! — Урядник раптово вхопив бандуру і вдарив об землю... Бандурист стиснув руку над розбитою бандурою.

— За віщо?... — лише й мовив він...

...Десь далеко в небі затремтіла тиха ясна зірка і впала.

Золотоноша, 29. вересня 1906 р.

Олелько Островский.

НОВИНКИ.

Чернівцї, 29. цьвітня 1909.

Календар. Пятниця 30. (16.) Симеона, Акія, рим. Катерини Сен. Схід сонця 4 год. 41 мін., захід 7 год. 15 мін. — Субота 1. мая (17. цьвітня) Івана, Георгія, рим. Филипа і Якова Ап. Схід сонця 4 год. 39 мін., захід 7 год. 16 мін.

Признанє послови Николаєви Василькови за єго щиру народну працю оказала громада Рівна (вижн. пов.) тим, що іменувала єго першим почесним членом громади. Начальник громади Матейчук післав послови Васильковн депешу слїдуючого змісту: „На вчерашним засїданю порішила рада громадска в Рівнім іменувати Вас Вп. Пане задля заслуг, які Ви поклали около розвою і добробиту сеї громади, першим почесним членом".

Вільний перевіз кукурудзи желїзницею. Посол Николай Василько старає ся у правительстві виєднати вільний перевіз желїзницею кукурудзи для селян, так що селяни мали би тілько платити за саму кукурудзу, а оплата перевозу і посередника відпала би. Є надія, що заходи нашого трудолюбивого посла будуть мати успіх.

Кацапи шпіони Росиї. „Царославная Русь" плаче, що правительство розвязало кацапску читальню в Сереті. Не дивуємо ся плачеви, бо через розвязанє стало меньше тих кацапских заведень, що туманять людий та вказують на Росию і на царя як на спасителя наших селян. Росия показала ся спасительною кацапских рублехапів, які за московскі гроші видають у нас і в Галичині ґазети і туманять ними темних селян. За рублики зраджують вони Австрию в користь своєї хлїбодавчині Росиї. Недавно виказав процес проти молодого кацапа Мончаловского у Львові, що той Мончаловский побирав з Росиї місячно рублї і за то відрисовував військові укріпленя і робив військові карти, щоб їх передати Росиї. Ще загодї єго зловили і суд засудив єго на 3 місяцї арешту. Кацапи всї без розбору за добрі рублї зраджують Австрию перед Росиєю.

Оповістки, іменованя і т. п.

Особисті вісти. Всї наші посли відїхали до Відня на засїданя ради державної, з виїмком посла Ник Василька, який з важних причин перебуває в Чернівцях.

На закупно паші признало міністерство просьвіти 100.000 корон запомоги для Буковини з релїгійного фонду.

Телеґрами „Буковини".

Чернівцї, 29. цьвітня 1909.

Будапешт, 29. цьвітня. (Кб.) Президент Юст висказав сегодня свою думку в клюбі независимої партиї, що у Відни не схотять інавґурувати абсолютистичний кабінет. Він переконаний, що у висших інстанциях взглядять волю парляментарної більшости, яка стремить до утвореня незалежного угорского банку. Тому завзиває бесїдник членів партиї до дальшої витревалости.

Царгород, 29. цьвітня. (Кб.) До відїзду султана доносять нам: Султан Абдул Гамід не виглядав на двірци вже такий пригноблений, він навіть дуже весело розмовляв з присутними. З ним відїхала дуже мала горстка близьких осіб під строгою сторожею.

Царгород, 29. цьвітня. (Кб.) Як доносять, арештовано попередного великого везира Кіміля-пашу. Теперішний великий везир Тевфік-паша має утворити новий кабінет.

Царгород, 29. цьвітня. (Кб.) Коронованє нового султана відбуде ся аж по 40 днях. Попередному султанови передано всї єго маєтки; все проче, що находило ся в їлдизї (султаньскім дворі) признано за державне добро.

Царгород, 29. цьвітня. (Кб) Не лише національна рада і великий везир, але й новий султан запевнив Абдула-Гаміда, що єму не стане ся нїчого лихого. Як доносять, повісять завтра головного евнуха Надіра Адгу.

Звичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої для громади Карапчів н. Ч., відбудуть ся дня 9. мая с. р. о 1. год. пополудни о пів до 2. п. п. без взгляду на число прибувших членів в домі читальни „Рускої Бесїди“ в Карапчеві н. Ч. з таким дневним порядком: 1. Прочитанє протоколу з попередних загальних зборів. 2. Справозденє касове і принятє білянсу за рік 1908. 3. Уділенє абсолюториї старшини і ради надзорчої. 4. Вибір старшини. 5. Вибір ради надзарчої. 6. Установленє стопи процентової для пож. і вкладок щадничих. 7. Ухвала до тично побираючі 50 с. на фонд резервовий. 8. Ухвала платні для касиєра. 9. Ухвала, що кождий член каси маєть бути і членом читальні. 10. Утворенє руского склепу і перебрати трафики від п. Димитра Князкого. 11. Ухвала продати ґрунту Івона Понича Петрового, Стефана Мариянчука і Івана Мариянчука Никол. котрі каса на лєцитациї купила. 12. Вільні внесеня. *Еліязар Лазар,* нач.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернївцях. За редакцию відповідає: Віктор Строїч.

З друкарнї товариства „Руска Рада“ в Чернївцях, під зарядом Івана Захарка.